

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสุขศึกษา ความสามารถในการป้องกันตนเอง และความสามารถ
ในการทำโครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้
ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และการเรียนรู้ด้วยโครงการ*

Health Education Achievement, Self Protection Ability As Well As Project
Based Performance Ability of Prathomsuksa VI Students Through Role-Play,
Simulation and Project Based Learning

ณัฐวัฒน์ ภิญญจิตร**
รุ่งฟ้า กิติญาณสันต์***
มณฑิยา ชมดอกไม้****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสุขศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และการเรียนรู้ด้วยโครงการ 2. เพื่อศึกษาความสามารถในการป้องกันตนเองและความสามารถในการทำโครงการ ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และการเรียนรู้ด้วยโครงการกับเกณฑ์ที่กำหนด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/5 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนดาราสมุทรอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 50 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนแบบโครงการ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสุขศึกษา เรื่อง โรคติดต่อและภัยธรรมชาติ แบบสังเกตความสามารถในการป้องกันตนเอง และแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test -Dependent

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสุขศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และโครงการ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลการประเมินความสามารถในการป้องกันตนเอง และความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และโครงการเรื่องโรคติดต่อและภัยธรรมชาติ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลองและโครงการ ความสามารถในการป้องกันตนเอง/
ความสามารถในการทำโครงการ/ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

*วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

****อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ดร. คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา

Abstract

The purposes of this study were 1) to compare health education learning achievement of Prathomsuksa 6 students before and after learning through a role playing learning technique, a simulation learning technique and a project based learning technique, and 2) to study self-ability of Prathomsuksa 6 students after learning through role playing learning techniques, simulation learning technique and project based learning techniques with a set of learning achievement criteria. The sample in this study was 50 Prathomsuksa 6 students studying in room 6/5. The students were studying in their first semester 1 in 2018 at Darasamutr School Sriracha Chon Buri. The sample was identified through the means of Stratified Random Sampling technique. Data collection instruments were 1) a teaching and learning plan applying role playing technique, 2) a teaching and learning plan applying simulation learning technique, 3) a teaching and learning plan applying project based learning techniques, 4) a learning achievement test assessing knowledge about infective diseases and natural disasters, 5) a self-preventive observation form, and 6) a project based performance evaluation form. Statistics used for data analysis were percentage, Mean (\bar{x}), Standard Deviation (SD), t -test Dependent.

This study report the following findings.

1. The average learning achievement scores of learning achievement in Health education of Prathomsuksa VI students after learning through the role playing learning technique, the simulation learning technique and the project based learning techniques was 0.05 level of statistically significantly higher than the pre-test one.
2. The average learning achievement score of students' self-prevention after learning about infective diseases and natural disasters was 70 percent greater than the set criteria.
3. Students' performance in conducting their projects about infective diseases and natural disasters after learning through the role playing learning technique, the simulation learning technique and the project based learning technique was 70 percent greater than the set criteria.

Keywords : Role play/ Simulation and Project Based Learning Self-Protection Ability/
Project Based Performance Ability/ Health Education

บทนำ

โลกในปัจจุบันมีสภาพอากาศ และฤดูกาลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้สภาวะอากาศแต่ละพื้นที่แปรปรวนส่งผลให้ในหลายพื้นที่ทั่วโลกเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งสาเหตุหลักเกิดจากสภาพอากาศของโลกที่ร้อนขึ้นในประเทศไทยนั้นก็ประสบกับปัญหาภัยธรรมชาติจากอากาศที่เปลี่ยนแปลง เนื่องจากประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของมรสุม จึงทำให้ประเทศไทยมี 2 ฤดูกาล คือ ฤดูฝนและฤดูแล้ง แต่ฤดูกาลในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งคนไทยก็แทบไม่สามารถรับมือกับภัยพิบัติต่างๆที่เกิดขึ้นได้ (ประสิทธิ์ ทิฆมพุดิ และศุภฤกษ์ ดันศรีรัตนวงศ์, 2549, หน้า 33) ซึ่งปัญหาภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นของไทยในปี 2560 อุทกภัยได้เกิดขึ้นที่ภาคใต้ เกิดจากปริมาณฝนที่ตกอย่างต่อเนื่องของมรสุม ทำให้เกิดปริมาณน้ำฝนที่ระบายไม่ทัน และมีน้ำท่วมขังในหลายพื้นที่ ส่งผลให้เกิดความเสียหายทั้งบ้านเรือน ทรัพย์สินและชีวิต ภายหลังจากเกิดภัยพิบัติในหลายพื้นที่สิ่งที่ตามมาคือ

โรคต่างๆที่มากับน้ำเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมีการดูแลและป้องกันตนเองจากโรค ซึ่งโรคที่มากับน้ำได้แก่ โรคผิวหนัง โรคตาแดง โรคระบบทางเดินหายใจโรคหัด โรคมือ เท้า ปาก โรคอุจจาระร่วง โรคฉี่หนู โรคไขเลือดออก และโรคมาลาเรีย (วัชร สารีบุตร, 2554, หน้า 22) ซึ่งในปัจจุบันไม่เพียงแต่โรคที่มากับภัยธรรมชาติเท่านั้น ยังมีโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่เกิดขึ้นจากต่างประเทศ และแพร่ขยายเข้ามาในประเทศไทย โรคติดต่ออุบัติใหม่ เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสใหม่ ซึ่งอาจเกิดในพื้นที่ใหม่หรือเกิดในพื้นที่เดิม แต่เป็นเชื้อชนิดใหม่ จึงทำให้เกิดการตื่นตระหนก โรคอุบัติใหม่ส่วนใหญ่เป็นโรคที่ติดต่อกันจากสัตว์สู่คน ทำให้ผลกระทบจากโรคติดต่อที่แพร่ขยายเพิ่มมากขึ้น ทั้งโรคไข้หวัดนก มือเท้าปาก โรคเท้าช้าง โรคไขเลือดออก โรคไข้ซิกา เป็นต้น ดังนั้นประเทศไทยจึงมีความจำเป็นในการเตรียมความพร้อมรับมือกับโรคติดต่ออุบัติใหม่โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานหลายภาคส่วน ตั้งแต่ระดับส่วนภูมิภาคตลอดจนระดับประเทศ ในการประเมินความเสี่ยงและควบคุมโรค โดยจะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผน และการกำหนดทิศทางแนวทางการป้องกันควบคุมโรคได้อย่างถูกต้อง (สำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่, 2559, หน้า 2) สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่ได้เล็งเห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในการป้องกันตนเองจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการดูแลตนเองจากโรคติดต่อต่างๆ จึงได้มีการกำหนดเนื้อหาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โดยให้นักเรียนต้องมีการเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันตนเองจากภัยธรรมชาติ การดูแลตนเองจากโรคติดต่อ และเป้าหมายของการเรียนสุขศึกษาและพลศึกษาโดยรวม คือมุ่งเน้นให้นักเรียนพัฒนาพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ คุณธรรม ค่านิยม และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพควบคู่ไปด้วยกัน และนักเรียนเกิดการพัฒนาที่เป็นองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 165)

จากการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาในปัจจุบันยังมีการพบปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความรู้จากครูเพียงอย่างเดียว ขาดกระบวนการและกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของนักเรียน ครูบอกความรู้แก่นักเรียน นักเรียนมีหน้าที่ฟัง จด และท่องจำ ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนวิชาสุขศึกษา และไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลปัญหาการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาไว้ดังนี้ 1) การจัดการเรียนการสอนของครูที่ไม่มีความหลากหลาย 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง 3) การไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน 4) ขาดสื่อการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหา และกิจกรรมของนักเรียน 5) นักเรียนขาดทักษะการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน โดยครูเป็นผู้จัดกิจกรรมทั้งหมด ทำให้นักเรียนไม่ได้รับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานเท่าที่ควร สอดคล้องกับบริตตา เสงส์สวัสดิ์ (2556, หน้า 231) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามีสภาพที่ไม่พึงปรารถนา ครูโดยทั่วไปไม่เข้าใจวิธีการสอนแผนใหม่ ซึ่งการสอนตามหลักสูตรใหม่ที่ได้ปรับปรุงนั้นเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง แต่ครูส่วนมากยังยึดการสอนเป็นจุดมุ่งหมายเหมือนเดิม การจัดกิจกรรมการฝึกไม่เหมาะสมกับทักษะ ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย จนส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพของการเรียนของนักเรียน การจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา จึงควรมีการมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดความสามารถในการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพเพื่อให้นักเรียนมีวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดี โดยให้นักเรียนได้เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะหรือกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมตามแนวการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560 คือ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข (แผนการศึกษาแห่งชาติ, 2560, หน้า 7)

ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ครูสามารถเลือกใช้วิธีการและเทคนิคการสอนได้หลายอย่าง โดยครูสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ มีทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งการจัดการเรียนการสอน เรื่องโรคติดต่อและภัยธรรมชาติ นั้น ครูมีความจำเป็นต้องใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และโครงการเป็นวิธีสอนหลักในการจัดการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติที่

ถูกต้องของนักเรียน เนื่องจากการใช้สถานการณ์จริงอาจจะเป็นอันตรายต่อนักเรียน ครูจึงจำเป็นต้องใช้วิธีสอนด้วยบทบาทสมมติกับสถานการณ์จำลอง เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น และช่วยให้การฝึกทักษะการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยเมื่อเกิดเหตุการณ์ต่างๆ จากโรคติดต่อและภัยธรรมชาติที่คล้ายสถานการณ์จริงมากที่สุด โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติศึกษา แคมมณี (2557, หน้า 70) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติว่าเป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้อื่น ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจ และเกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรมของตน พัฒนาทักษะในการเผชิญสถานการณ์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังเป็นวิธีสอนที่มีความใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริง และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ นักเรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน และการเรียนรู้มีความหมายสำคัยต่อนักเรียน เพราะข้อมูลความรู้ได้มาจากนักเรียนโดยตรง สอดคล้องกับแนวคิดของสคูธส์ ลินธวานนท์, ฟองจันทร์ สุขยิ่ง, จินตนา วีระเกียรติสุนทร และพิวัสสา นภารัตน์ (2554, หน้า 159-161) ได้กล่าวว่าขั้นตอนในวิธีสอนด้วยบทบาทสมมติ ประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นการเตรียมการ/เริ่มบทเรียน (2) ขั้นการแสดง (3) ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล (4) ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปเป็นหลักการ นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ด้วยสถานการณ์จำลองศึกษา แคมมณี (2557, หน้า 92) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยสถานการณ์จำลองว่าเป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องที่มีความสัมพันธ์ซับซ้อนได้อย่างเข้าใจเกิดความเข้าใจ เนื่องจากได้มีประสบการณ์ที่เห็นประจักษ์ชัดด้วยตนเอง นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูงมาก ได้เรียนอย่างสนุกสนาน การเรียนรู้มีความหมายต่อตัวนักเรียน และเป็นวิธีสอนที่นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กระบวนการสื่อสาร กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการแก้ปัญหาและกระบวนการคิด เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของสุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2546, หน้า 78-80) ได้กล่าวถึงวิธีสอนด้วยสถานการณ์จำลองมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ (1) ขั้นเริ่มบทเรียนและนำเสนอบทบาทสถานการณ์จำลอง (2) ขั้นแสดง (3) ขั้นวิเคราะห์ และอภิปราย (4) ขั้นสรุปและประเมินผล และการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการเป็นวิธีการเรียนรู้ที่นักเรียนรวมกลุ่มกันเพื่อทำโครงการร่วมกัน เป็นการเรียนรู้ที่มีการเรียนที่เน้นการปฏิบัติจริง ฝึกการเรียนรู้โดยการทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น เป็นการส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของแต่ละคนให้มีการพัฒนาได้อย่างเต็มความสามารถที่มีอยู่ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้สิ่งต่างๆจากการปฏิบัติจริง รู้จักบูรณาการความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่แต่ละคนมีมาช่วยในการทำโครงการให้ประสบความสำเร็จ รวมทั้งปลูกฝังลักษณะนิสัยของนักเรียนให้รักการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้ในที่สุด ลัดดา ภูเกียรติ (2552, หน้า 71-72) ได้กล่าวว่าขั้นตอนในการการเรียนรู้ด้วยโครงการประกอบด้วย (1) การเสนอแนะปัญหา เลือกหัวข้อ (2) การวางแผนในการทำโครงการได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ การคาดคะเนคำตอบ (บางโครงการ) และการกำหนดวิธีการศึกษา (3) การลงมือปฏิบัติตามแผน และ (4) การประเมินผล

ด้วยเหตุผลต่างๆที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งด้านปัญหาด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติและโรคติดต่อ ปัญหาการจัดการเรียนการสอน และการฝึกทักษะการปฏิบัติที่เหมาะสมกับนักเรียน การจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง โครงการ ทำให้ทราบถึงลักษณะเด่นของการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และการฝึกทักษะการปฏิบัติของนักเรียนที่เหมาะสม เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เปิดโอกาสให้นักเรียนในการคิดแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจในเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาทักษะความสามารถในการป้องกันตนเอง และความสามารถในการทำโครงการ ที่เน้นให้นักเรียนสามารถนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ซึ่งผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนสุขศึกษาจึงมีความสนใจที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสุขศึกษา ความสามารถในการป้องกันตนเอง และความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่

6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และการเรียนรู้ด้วยโครงงานเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถให้นักเรียนมีคุณภาพสูงสุดอันเป็นการตอบสนองนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

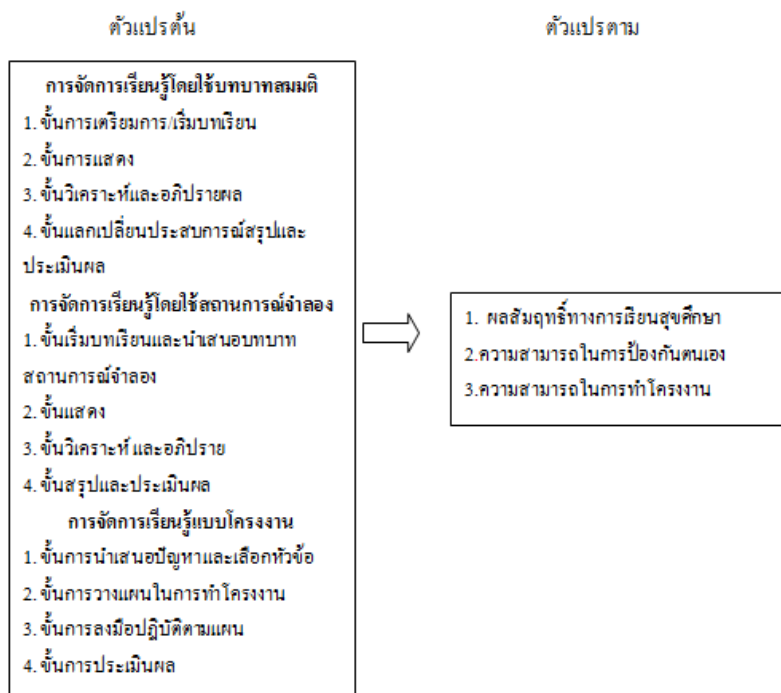
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสุขศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และการเรียนรู้ด้วยโครงงาน
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการป้องกันตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และการเรียนรู้ด้วยโครงงานกับเกณฑ์ที่กำหนด
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และการเรียนรู้ด้วยโครงงานกับเกณฑ์ที่กำหนด

สมมติฐานของการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสุขศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และการเรียนรู้ด้วยโครงงานก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน

กรอบแนวคิด

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนดาราสุมทราอำเภอดงศรีราชา จังหวัดชลบุรี จำนวน 8 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 440 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนดาราสุมทรอำเภอสรรพยา จังหวัดชลบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 50 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เนื้อหาและระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 เรื่องโรคติดต่อในประเทศไทย สารที่ 4 การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค มาตรฐาน พ 4.1 เห็นคุณค่าและมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ การดำรงสุขภาพ การป้องกันโรค และการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 11 เรื่องภัยธรรมชาติ สารที่ 5 ความปลอดภัยในชีวิต มาตรฐาน พ 5.1 ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การเฝ้าระวัง สารเสพติด และความรุนแรง ใช้เวลาในการทดลอง 12 ชั่วโมง

ตัวแปรที่ใช้ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และโครงงาน เรื่องโรคติดต่อในประเทศไทยและภัยธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสุขศึกษา เรื่องโรคติดต่อในประเทศไทย และภัยธรรมชาติ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ความสามารถในการป้องกันตนเอง และความสามารถในการทำโครงงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นรูปแบบการวิจัยกึ่งทดลองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการทดลองโดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนกับนักเรียนกลุ่มเดียวตามรูปแบบการวิจัยแบบ (One Group Pretest-Posttest Design)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ เรื่องโรคติดต่อและภัยธรรมชาติ จำนวน 2 แผน ใช้เวลา 4 ชั่วโมง เมื่อประเมินค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ได้คะแนนเฉลี่ย 3.96 อยู่ในระดับความเหมาะสมมาก และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ได้คะแนนเฉลี่ย 3.94 อยู่ในระดับความเหมาะสมมาก

2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง เรื่องโรคติดต่อและภัยธรรมชาติ จำนวน 2 แผน ใช้เวลา 4 ชั่วโมง เมื่อประเมินค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ได้คะแนนเฉลี่ย 3.97 อยู่ในระดับความเหมาะสมมาก และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ได้คะแนนเฉลี่ย 3.94 อยู่ในระดับความเหมาะสมมาก

3. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน เรื่องโรคติดต่อและภัยธรรมชาติ จำนวน 2 แผน ใช้เวลา 4 ชั่วโมง เมื่อประเมินค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ได้คะแนนเฉลี่ย 3.92 อยู่ในระดับความเหมาะสมมาก และ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ได้คะแนนเฉลี่ย 3.96 อยู่ในระดับความเหมาะสมมาก

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โรคติดต่อและภัยธรรมชาติ เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้ดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.77 – 1.00 และได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างได้ค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.26 – 0.72 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 – 0.72 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91

5. แบบสังเกตความสามารถในการป้องกันตนเอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบตรวจสอบรายการ 4 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีทั้งหมด 2 ด้าน คือด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านทักษะการป้องกันตัวเอง ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้คะแนนเฉลี่ยความสอดคล้อง 4.02 อยู่ในระดับความเหมาะสมมาก ผู้เชี่ยวชาญได้กำหนดเกณฑ์คะแนนที่นักเรียนควรทำได้ คือร้อยละ 70 ของ 60 คะแนน เท่ากับ 42 คะแนน โดยนักเรียนที่ได้คะแนน 42 – 60 คะแนน ถือว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถในการป้องกันตนเอง

6. แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบ Rubrics Score) 3 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีทั้งหมด 3 ด้าน คือด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และด้านการนำเสนอโครงการ ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้คะแนนเฉลี่ยความสอดคล้อง 4.02 อยู่ในระดับความเหมาะสมมาก ผู้เชี่ยวชาญได้กำหนดเกณฑ์คะแนนที่นักเรียนควรทำได้ คือร้อยละ 70 ของ 45 คะแนน เท่ากับ 32 คะแนน โดยนักเรียนที่ได้คะแนน 32 – 45 คะแนน ถือว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำโครงการ

วิธีการรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โรคติดต่อ และภัยธรรมชาติที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพปรับปรุงและแก้ไขแล้ว จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

2. แนะนำขั้นตอนการทำกิจกรรมและบทบาทของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และรูปแบบโครงการ เรื่อง โรคติดต่อและภัยธรรมชาติ ใช้เวลาสอน 12 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง ประเมินความสามารถในการทำโครงการเรื่องโรคติดต่อและภัยธรรมชาติ โดยแบบทดสอบ และประเมินความสามารถในการป้องกันตนเองจากแบบสังเกต

3. เมื่อสิ้นสุดการสอนตามกำหนดแล้วจึงทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โรคติดต่อ และภัยธรรมชาติ(ชุดเดิม)

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสุขศึกษาเรื่อง โรคติดต่อและภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และการเรียนรู้ด้วยโครงการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสุขศึกษาเรื่อง โรคติดต่อและภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และการเรียนรู้ด้วยโครงการ

แผนการจัด การเรียนรู้	การทดสอบ	จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	\bar{X}	(SD)	t	p
แผนการเรียนรู้ที่ 1-6	ก่อนเรียน	50	40	11.38	2.70	21.19*	.000
	หลังเรียน	50	40	28.88	5.04		

*P < .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสุขศึกษาเรื่อง โรคติดต่อและภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลองและโครงงาน ก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 11.38 และหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 28.88 ค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาความสามารถในการป้องกันตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติสถานการณ์จำลอง และโครงงาน เรื่องโรคติดต่อและภัยธรรมชาติอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความสามารถในการป้องกันตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และโครงงาน เรื่องโรคติดต่อ และภัยธรรมชาติ

ความสามารถในการป้องกันตนเอง	ผลการประเมิน		
	คะแนนที่ได้	ร้อยละ	ระดับคุณภาพ
ด้านความรู้ความเข้าใจ	138.75	82.59	ผ่าน
ด้านทักษะการป้องกันตนเอง	205.50	81.55	ผ่าน
รวมทั้งสองด้าน	344.25	81.96	ผ่าน

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการป้องกันตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และโครงงาน เรื่องโรคติดต่อและภัยธรรมชาติ พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 2 ด้าน อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ โดยมีคะแนนรวม เท่ากับ 344.25 คิดเป็นร้อยละ 81.96 อยู่ในระดับคุณภาพผ่านเกณฑ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจนักเรียนได้คะแนนรวมเท่ากับ 138.75 คิดเป็นร้อยละ 82.59 อยู่ในระดับคุณภาพ ผ่านเกณฑ์ และความสามารถในการป้องกันตนเอง ได้คะแนน 205.50 คิดเป็นร้อยละ 81.55 อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์

3. ผลการศึกษาความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติสถานการณ์จำลองและโครงงาน เรื่องโรคติดต่อโรคติดต่อและภัยธรรมชาติอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติสถานการณ์จำลองและโครงงาน เรื่องโรคติดต่อโรคติดต่อและภัยธรรมชาติ

ความสามารถในการทำโครงงาน	ผลการประเมิน		
	คะแนนที่ได้	ร้อยละ	ระดับคุณภาพ
ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงงาน	527	81.33	ผ่าน
ด้านการปฏิบัติงาน	449	83.15	ผ่าน
ด้านการนำเสนอโครงงาน	358	82.87	ผ่าน
รวมทั้งสามด้าน	1334	82	ผ่าน

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และโครงงาน เรื่องโรคติดต่อและภัยธรรมชาติพบว่า โดย

ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ โดยมีคะแนน เท่ากับ 1334 คิดเป็นร้อยละ 82 อยู่ในระดับคุณภาพ ผ่านเกณฑ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ได้คะแนนรวม เท่ากับ 527 คิดเป็นร้อยละ 82 อยู่ในระดับคุณภาพ ผ่านเกณฑ์ ด้านการปฏิบัติงาน ได้คะแนน เท่ากับ 449 คิดเป็นร้อยละ 83.15 อยู่ในระดับคุณภาพ ผ่านเกณฑ์ และด้านการนำเสนอโครงการ ได้คะแนนรวม เท่ากับ 358 คิดเป็นร้อยละ 82.87 อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์

อภิปรายผล

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสุขศึกษาเรื่อง โรคติดต่อและภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และการเรียนรู้ด้วยโครงงานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้มีระบบการวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวชี้วัด และการออกแบบกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และโครงงาน โดยจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว ผลจากการที่นักเรียนมีการพัฒนาทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ เรื่องโรคติดต่อและภัยธรรมชาติ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีความสุขในการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติ เกิดการพัฒนาทักษะการป้องกันตนเองจากสถานการณ์ต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ทำให้นักเรียนที่ได้เรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องโรคติดต่อในประเทศไทย และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องภัยธรรมชาติในประเทศไทย ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่เป็นระบบอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Taylor and Walford (1974, p. 19) ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่าการแสดงบทบาทเป็นการเปิดโอกาสให้ได้สวมบทบาทในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อฝึกว่าตนควรมีพฤติกรรมแบบใดจึงจะแก้ปัญหาได้ดีที่สุด ผู้แสดงต้องรับบทบาทของตนเองเพื่อให้เข้าใจ และมีอารมณ์ในการแสดง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวรภมล สุนทรานนท์ (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาด้วยรูปแบบบทบาทสมมติที่มีต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ การปฏิบัติ และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบบทบาทสมมติหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ การปฏิบัติ และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบบทบาทสมมติสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ประกอบกับนักเรียนได้เรียนรู้ด้วยสถานการณ์จำลองในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องไข้หวัดนก และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องอุทกภัย ซึ่งนักเรียนได้มีการเผชิญกับปัญหา ตามวัตถุประสงค์ที่ครูได้กำหนดไว้ โดยสถานการณ์ต่างๆ นักเรียนจะต้องมีการหาวิธีการแก้ไขปัญหา ที่มีสภาวะคล้ายกับความเป็นจริง ทำให้นักเรียนเกิดการวิเคราะห์และตัดสินใจในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเมื่อเผชิญกับปัญหา และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาในแต่ละสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม และปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทีศนา เขมมณี (2557, หน้า 89) ได้กล่าวถึงการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองไว้ว่า กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่น ที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้นๆโดยใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริง ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกันที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง และจากผลการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงานในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องแนวทางการป้องกันโรคติดต่อที่สำคัญและแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องแนว

ทางการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ นักเรียนสามารถฝึกฝนกระบวนการทำงานอย่างมีขั้นตอน ทั้งการวางแผนการดำเนินงาน เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม ทำให้นักเรียนที่ได้เรียนรู้ สามารถทำโครงการจากปัญหาที่ตนสนใจ กำหนดหัวข้อ และขอบเขตการเก็บข้อมูล เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์สรุปผล และนำไปเผยแพร่ เพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้ และสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดอาภรณ์ ใจเที่ยง (2553, หน้า 133) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้โดยโครงการ เป็นการจัดการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง นำเสนอผลงาน ตามความสามารถของแต่ละคนจัดเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรัชญา มูลหงษ์ (2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบโครงการที่มีต่อความสามารถในการดูแลสุขภาพครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการดูแลสุขภาพครอบครัวด้านความรู้หลังได้รับการเรียนรู้สุขศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และความสามารถในการดูแลสุขภาพครอบครัวด้านการปฏิบัติหลังได้รับการเรียนรู้สุขศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. ผลการศึกษาความสามารถในการป้องกันตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และการเรียนรู้ด้วยโครงการเรื่องโรคติดต่อและภัยธรรมชาติ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการป้องกันตนเอง โดยภาพรวมทั้ง 2 ด้าน อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และโครงการ เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติจริง เข้าใจปัญหาของสถานการณ์ ให้โอกาสนักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ จากการลงมือปฏิบัติ ทำให้นักเรียนเกิดทักษะการป้องกันตนเอง เกิดการวิเคราะห์ และหาแนวทางในการป้องกันภัยที่เกิดจากโรคติดต่อและภัยธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของชลกันต์ จรัสวัฒน์ และอภิสิทธิ์ ส่งภากรรัตน์ (2557, หน้า 2) กล่าวถึงความสามารถในการป้องกันตนเองจากภัยธรรมชาติไว้ว่า ผลกระทบจากภัยพิบัติสามารถจำกัดให้น้อยลงได้เมื่อมีกระบวนการจัดการที่ดี มีการเตรียมความพร้อม และมีแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมก่อนที่จะภัยจะเกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นการช่วยป้องกันให้ผู้ประสบเหตุมีความปลอดภัย และช่วยลดความเสี่ยงที่จะเกิดการสูญเสียจากภัยพิบัติต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับกรมควบคุมโรค (2554, หน้า 8) ระบุว่าความสามารถในการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อไว้ว่า เป็นกระบวนการในการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อ โดยเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้ทราบถึงวิธีการดูแล และการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับโรคต่างๆที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการป้องกัน ดูแล สุขภาพของตนเองและบุคคลอื่น ๆ และเป็นแนวทางในการลดความเสี่ยงของการเกิดโรคติดต่อที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ

3. ผลการศึกษาความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และการเรียนรู้ด้วยโครงการเรื่องโรคติดต่อโรคติดต่อและภัยธรรมชาติ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 วิธี เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีระบบ สามารถวิเคราะห์ปัญหาจากโรคติดต่อและภัยธรรมชาติ จนนำไปสู่การกำหนดปัญหา การวางแผนในการเรียนรู้ การแสวงหาข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และหาแนวทางแก้ไขในรูปแบบของโครงการ ทำให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง เรียนรู้สิ่งต่างๆจากการปฏิบัติ เข้าใจกระบวนการในการทำโครงการที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของวราภรณ์ ตระกูลสุขศรี (2551, หน้า 5) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้โดยใช้โครงการ

กล่าวว่า เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงฝึกการเรียนรู้ด้วยการทำงานเป็นที่ร่วมกับผู้อื่น เป็นการเสริมสร้างศักยภาพความสามารถในการทำโครงการ และการเรียนรู้ของแต่ละคนให้ได้รับการพัฒนาได้เต็มขีดความสามารถที่มีอยู่อย่างแท้จริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้เรียนวิธีการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง เรียนรู้สิ่งต่างๆจากการปฏิบัติจริง รู้จักประยุกต์ความรู้ พัฒนาการทำงานอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การทำกิจกรรมโครงการประสบความสำเร็จ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบโครงการนั้น เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ให้ได้มาซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม ทำให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการทำโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพรทิพา ศรีวงษ์ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงการ ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ในด้านเจตคติ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คิดเป็นร้อยละ 100 ด้านทักษะ คิดเป็นร้อยละ 94.44 ด้านความรู้ คิดเป็นร้อยละ 87.04 และด้านสมรรถภาพทางกาย คิดเป็นร้อยละ 79.63 ดังนั้นการใช้รูปแบบการสอนโครงการ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีประโยชน์สำหรับครูและนักเรียน โดยมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ครบ 5 ด้าน

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ทำให้พบว่าการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ สามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสุขศึกษาของนักเรียนสูงขึ้น ความสามารถในการป้องกันตนเอง และความสามารถในการทำโครงการ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ตามที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ครูควรศึกษาและทำความเข้าใจวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และโครงการถึงขั้นตอนและกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ถูกต้องตามหลักการของวิธีการจัดการเรียนรู้

2. ควรมีการเตรียมนักเรียนก่อนการวิจัยในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการทำโครงการ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นการเรียนรู้ที่ต้องมีการกำหนดรูปแบบการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และมีการจัดทำรูปเล่มและการนำเสนอ ดังนั้นการที่นักเรียนมีความรู้พื้นฐานจะช่วยให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาความสามารถในการทำโครงการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ

3. การจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ และทดลองจากการลงมือปฏิบัติ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะการวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหาจนนำไปสู่แนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ทั้งนี้บทบาทของครูต้องคอยชี้แนะ และเสนอแนวทางให้นักเรียนได้ปรับปรุงแก้ไข และเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

4. การจัดการเรียนรู้ที่มีการสอดแทรกสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัจจุบัน จะเป็นการส่งเสริมทักษะการสังเกต การวิเคราะห์ปัญหา และทักษะการแก้ไขปัญหา ซึ่งนักเรียนจะได้พัฒนาความรู้รอบด้าน และนักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดชุดกิจกรรมการสอนที่บูรณาการ การจัดการเรียนรู้บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และโครงการเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนครบทุกด้าน และเป็นการเสริมสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง และโครงการไปทดลองใช้กับเนื้อหา หรือหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการคิด และทักษะชีวิต

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2554). *แนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็ก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จิรัชญา มูลหงษ์. (2554). *ผลการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อความสามารถในการดูแลสุขภาพครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลกันต์ จรัสสันต์ และอภิสิทธิ์ ส่งภากรรัตน์. (2557). *การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ สำนักงานประเทศไทย.
- ทีศนา แคมมณี. (2557). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ ทีฆพุมิ และศุภฤกษ์ ต้นศรีรัตนวงศ์. (2549). *คู่มือเดือนภัยพิบัติทางธรรมชาติ*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้ากรู๊ปพรทิพา ศรีวงษ์. (2552). *ผลการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงงาน*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รัตนา เสงส์สวัสดิ์. (2556). *พฤติกรรมการสอนพลศึกษา 2*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ลัดดา ภูเกียรติ. (2552). *การสอนแบบโครงงานและการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน งานที่ครูประหมทำได้*. กรุงเทพฯ: สาอะแอนด์ซันพริ้นติ้ง.
- วรกมล สุนทรานนท์. (2553). *ผลของการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาด้วยรูปแบบบทบาทสมมติที่มีต่อผลลัพธ์การเรียนรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสุขศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราภรณ์ ตระกูลสุชาติ. (2551). *แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน*. กรุงเทพฯ: เอ็ม ไอ ที พริ้นติ้ง.
- วีชรา เล่าเรียนดี. (2554). *รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด*. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ ศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่. (2559). *แผนยุทธศาสตร์เตรียมความพร้อม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาโรคติดต่ออุบัติใหม่แห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สุคนธ์ สีนพานนท์ ฟองจันทร์ สุขยิ่ง จินตนา วีรเกียรติสุนทร และพิวัสสา นภารัตน์. (2554). *วิธีการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Taylor, J. L., & Walford, R. (1974). *Simulation in the Classroom*. Harmonsworth: Penguin.